26ՐԴ ՏԱՐԻ ՇԱԲԱԹ 16 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1895 ԹԻՒ 137

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՇՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՒՆ
ՓՈՂԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ, ԷՍԿԻ ՓԱՆՔ ՕՍՄԱՆՒ
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն
ետ չի դարձուիր

Bureaux du Journal HAÏRÉNIK
GALATA, ancien local de la BANQUE IMP. OTT.
CONSTANTINOPLE

10 ՓԱՐԱՅ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գալոյ համար	300	Ոսկ. 75	դրշ. Մէջիտ
» »	150	» 40	» »
Գաւառներու	300	» 100	» »
»	150	» 50	» »
»	75	» 25	» »
Օտար երկիր	300	» 25	ֆրանք
Ռուսիա	300	» 10	րուպլի

Գրամատարի ծախքը Խմբագրութեան վրայ
(Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի 115 դրշ. փոստայի փուլը 160 դրուշի տեղ)։

غلطه اسکی بانق عثمانیه
خیریه سی عزیزه اداره سنه‌سنه

10 ՓԱՐԱՅ

Պ. ՊՈՒՐԺՈՒԱՅԻ ՄԷԿ ՁԱՌԸ

Ֆրանսայի Կրթական դաշնակցութեան հայկերոյթին, նախարարաթապետ Պ. Պուրժուա արտասանեց ճառ մը որուն իմաստը, իբր հետեւորութիւն ունեցող խնդիր կ, հետագիրը հաղորդեց մեզի։ Այդ ճառովը Պ. Պուրժուա կը յայտարարէ թէ յառաջիկայ տարուան ելմտացոյցին մէջ պիտի մտցնէ այն սկզբունքը թէ ամփավարական իշխանութեան մը տակ ոչ մէկ անհատ զրկուած պիտք է մնայ ապրելու միջոցներէ։ Այդ ճառին հրատարակութիւնը դեռ մեզի հասած չէ, բայց առ այժմ նոյն իսկ հեռագրին կրճատուած բացատրութիւններէն կրնանք գաղափար մը կազմել թէ ընկերային ինչ մեծ խնդիր կը չօշափէ Ֆրանսայի նախարարապետն ու ներքին գործերու նախարարը։

Արմատական նախարարութիւնը որ այսօր Երեսփոխանական ժողովին մէջ կը վայելէ առուաւր մեծամասնութեան մը աջակցութիւնը, պարտական է իր այս յաջողութիւնը այն լայն ծրագրին որուն ներշնչումը իրեն եկած է գործաւորականներէն։ Ժառանգութեան վրայ առաջարկուած յառաջատեսական տուրքին օրինադիծը, որուն մանրամասնութիւնները հոս բացատրուեցան, նոյնպէս իրագործումն է ընկերական կազմակերպութեան բարենորոգումներու մեծ սկզբունքի մը։ Արմատական նախարարութիւնը իր յայտագրին հաստատիմ մնալու համար բնականաբար ձեռք պիտի առնէ «բնութիւններու» գործն ալ որ աշխատութեան իրաւունքի խնդիրն է։

Օրագիրները, պաշտօնական վիճակագրութիւնները ամէն օր ցոյց կուտան թէ Ֆրանսայի, Անգլիոյ նման ամենահարուստ երկիրներու մէջ բազմաթիւ անձեր անօթութենէ կը մեռնին, թողունք յարաձայն թիւն այն թշուառներուն որոնք հանրային նպաստին ձեռք կ'երկինցնեն, պատառ մը հացի համար։ Եւ սակայն այդ խեղճերուն ամենատուար մեծամասնութիւնը աշխատելու եւ արտադրելու կարող մարդեր են։ Ինչո՞ւ համար իրենց աշխատութեան արդիւնքովը հանգիստ չապրին։ Բայց այս հարցումին եւեւէն ունմիջապէս կը ներկայանայ ուրիշ հարցական մըն ալ. աշխատողներէն չատերը ինչո՞ւ համար դիւրակեցիկ կեանք մը չեն վարեն։ Կ'երեւի թէ Պ. Պուրժուային դահլիճը առ այժմ գլխաւորապէս կը զբաղի առաջին հարցումը լուծելու, դէթ մասամբ։ Իր ծրագիրը չէ թէ միայն Ֆրանսայի համար այլ ամէն քաղաքակիրթ երկիրներու համար մեծ կարեւորութիւն ունի։

Մարդկային ընկերութիւնը իր պզտիկներուն քան մը կուտայ իր ապրուդէն, իբր չնորհք մը։ Ո-

ղորմութիւնը, իր զանազան երեւոյթներուն միջոցաւ, միակ եղանակը կը համարուած է ամբողջ հասարակութեան նիւթապէս թշուառներու պէտքերը։ Ողորմութիւնը կամաւոր է, բայց միանգամայն պարտաւոր է. ով որ աղքատին բան մը կուտայ՝ չէք մը քաշած կ'ըլլայ անդիի աշխարհը։ «Տնանկին ողորմողը վոխ կուտայ Աստուծոյ», կը հասկնէք կրօնքը։ Բայց վերջապէս ուղղը այդ փոխատուութիւնը կ'ընէ, ուղղը չըներ։ Բայց ողորմութենէն հնարուած է նաեւ տեսակ մը «իտէական», որով անօթիները կերակրել կ'ուզուի մատնանիշ ընելով երկինքը։ Սակայն ընկերաբաններու դպրոց մը այդ ամէն «սուրբ դգացումներուն» տեղ պարտականութեան գաղափարը կ'ուզէ դնել։ Մարմնապէս անկարողները պէտք է միայն հոգացուին ընկերութենէն, ա՛ն ալ զանազան պայմաններու ներքեւ, իբրեւ իրաւունքի մը գործադրութիւնը։ Իսկ աշխատելու կարող ոչ ոք ձեռք երկնցնելու կամ անօթի մեռնելու է։ Այսպէս ահա Ֆրանսայի նախարարութիւնը այս սկզբունքին կը զարնէ պաշտօնական դրոշմը, եւ օր մը մտցնելով զայն ելմտացոյցին մէջ, գործնական կերպով պիտի հաստատէ անոր արդարութիւնը։ Այս տեսութեամբ է որ Պ. Պուրժուայի յայտարարութիւնը գործնական կարեւոր քայլ մը կը համարուի ընկերական կազմակերպութիւններու բարենորոգման ճամբուն մէջ։

Ա. Ա.

ԲԱՂԷՇԻ ՅԱՏԱԿԸ

Բ

Բաղէշի յատակը զանազան կէտերու վրայ կազմութեան հետաքրքրական տարբերութիւններ կը ցուցնէ։

Կանոնաւոր խաւազատութիւն մը չի տիրեր ամէն տեղ որ կարելի ըլլար անոնց յաջորդութիւնը դասական մէթոտով աչքի առջեւ պարզել. այլ երրորդային հողերու յատուկ հանգամանքներով, անկախ յատակներու մէջ կազմուած տարբեր ղիրքերով կը ներկայանան։

Ասկէ զատ միեւնոյն խաւերը խիստ չատ անգամ իրարմէ անջատ են, բայց կարելի է ուղիղ գիծերով զանոնք իրարու հետ միացնել։ Անոնց այս հորիզոնական ուղղութիւնը մտածել կուտայ թէ հանդարտ ժամանակամիջոցի մը մէջ կազմուած են այդ խաւերը, առանց եաքէն երկրաբանական յեղաշրջումներ (cataclysme) կրելու, ու այն ամէն փոփոխութիւնները որ այսօր կ'երեւին չատ մը ժայռերու հակած կամ ուղղաձիգ դիրքերու մէջ առերեւոյթ են, ջուրի եւ ջրհեղեղներու անհրաժեշտ հետեւանքը։

Երեք գետակներ եւ ուրիշ բազմաթիւ ջուրեր ամէն կողմէ ակօսած են այս յատակը, մերկացնելով հողային ծածկոյթը, փորփրելով ժայռերը որ երկու կողմէ հակայ թումբեր կը ձեւացնեն եւ արտադրելով հարթութիւններ, խորունկ ու լայն ձորեր որոնց մէջ չինուած են թաղերն ու չուկան։

Այս կերպով ձորին կեդրոնը, երկու գետակներու մէջտեղ յառաջ եկած է գրեթէ 30 մեդր բարձր ապառաժներու անկանոն ձուաձեւ մը, որուն վրայ չինուած է Բաղէշի հնաւանդ բերդը(*)։

Բերդի յատակը կը ներկայացնէ կարծր կապտորակ աւազաքար մը, փողոցները չատակելու չարմար. ասոր վրայ կը նստի կոշտ կրաքարի (calcaire grossier) մեծ խաւը որ չահադործելի է չինութիւններու համար. յետոյ կուգան սիլիկային կրաքարեր (calcaire siliceux) որ միջակ յատկութիւնով երկանաքարեր կը պարունակեն եւ այս պատճառաւ քիչ գործածելի։

Այս տարիով ըսեմ որ, թէեւ երկանաքարի հանքեր Մշոյ, Մանազկերտի, Ախլաթի լեռներուն մէջ ալ կը գտնուին, սակայն ամենէն ընտիրը Արճէշի երկանաքարն է իր հնագոյն, խիտ ու միագնդուած խմորովը։

Այս քարերը լճային ծագում ունին, ինչպէս կը ցուցնեն այն բազմաթիւ պեղնորակ կամ գորշագոյն խորշերը, որ երբեմն յղկուած, փայլուն աւազ մը կը ներփակեն, երբեմն ալ ծովային խեցիներու հետքերը կը նշանակեն։

Հոս թողունք խօսքին թելը յաջորդ յօդուածի մը մէջ վերսկսելու պայմանով, ու Բերդէն բաւական վար իջնենք, դէպի հարաւ, մեծ ճամբուն վրայ։ Հո՛ն, ամէն անցորդ անպատճառ անախորժ հոտ մը կ'առնէ, նեխած հաւկիթի ու բորբոքած ծծումբի զզուելի հոտ մը, որ չատ անգամ 100 քայլի վրայ կը չարունակուի։ Ուրիշ երկու տեղեր ալ այս հոտը միեւնոյն աստկութիւնովը կ'արտաչնչէ. մէկը Փոսիկ Աղբրու թաղ, Թըմխխոպէկ անունով ծանօթ, միւսը ղոր չատ քիչերը գիտեն, Արապու Կարմիլի թաղ, անբնակ ձորի մը մէջ։ Այս երեք կէտերը կրնանք ուղիղ գիծով իրարու միացնել արեւելքէն արեւմուտք, միեւնոյն հորիզոնական մակարդակին վրայ։ Acide sulfhydrique-ի եւ sulfureux-ի հոտը ճանչցող մը պիտի կարծէ թէ հրաբխային ծծմբահողերու (solfatare) մէջէն կ'անցնինք. եւ իրո՛ք, այդ կարգին են որ հոս ալ օդը կ'ապականեն, սակայն բոլորովին տարբեր պայմաններու մէջ։

Ճամբուն ձախ կողմը զառիվայր մըն է, որուն ստորին, մերկացած խաւերը դեղնագոյն ծծմբաւոր հողերու խորունկ գիրք մը կը ներկայացնեն, կանաչորակ մարնայի եւ գորշագոյն կաւի մը հետ փոփոխադիր։

Այս ծծմբահողերը կը բաղկանան կրային եւ ջաճային քարերէ, որ կը պարունակեն բոդասի, կրածխի եւ ուրիշ կալիական եւ հողակալիական (alcalino-terreux) միացծմբաւորներ ու բազմածծմբաւորներ եւ ծծմբատներ (monsulfure, polysulfure, sulfate) որոնք ոչ միայն իրենց խոնաւալոյծ յատկութիւնովը չարունակ թաց են, այլ մէկ քանի տեղերէ կ'արտածորեն բնածխային թթուով (acide carbonique) բեռնաւորած ջուր մը, որ միշտ կը տարրաղադրէ զանոնք, օդին մէջ վերածխելով ծծմբաջրածնային թթուի եւ թթուուտի (acide sulfhydrique et sulfureux) անախորժ ու մշտակայ հոտերը. իսկ հողին երեսը կը մնայ ծծումբի դեղին խաւ մը կամ հատիկներով իրարու միացած (agglomératien) որ երթալով կը կարծրանան իրենց պարունակած կիրի չնորհիւ ու խոնաւ հողին երեսէն վար կը սահին նոր խաւերու տեղի տալով։

Այս հոտը կը սաստկանայ ամէն անգամ որ պեղումներ ընեն, հոն երեւան բերելով նոր խաւեր, նոր տարբերութիւններ, եւ ամէն անգամ որ օդը խոնաւ ու անձրեւոտ ըլլայ։ Այս վերջին պարագային մէջ խոնաւ թթուածինը չուտով կ'օքսիտացնէ ծծմբաւորները, hyposulfite արտադրելով։ Երբ ձիւնի թանձր խաւեր ծածկեն այս հողերը, արտաչնչութիւնը կը նուազի, որովհետեւ ջուրը 0°ի մէջ իր չորս անգամին չափ (ծաւալ) կը լուծէ acide sulfhydrique եւ 80 անգամին չափ sulfureux-ն։

Հիմա, Բաղէշի ծծմբաւոր հողերը գիտնալով կրնանք մեկնել այն բազմաթիւ ըլլա-է երեւոյթները (phénomènes catalytiques) որ կը պատահին մանաւանդ վանքերու, եկեղեցիներու չրջակաները, որոնք գերեզմաններով, լճացած ջուրերով ու քարահանքերով ալ չրջապատուած ըլլալու առաւելութիւնը ունին, bioxyde եւ bisulfure d'hydrogène ալ արտադրելու եւ այս երեւոյթներու յաճախութեանը նպաստելու համար։

Քիչ մը վար, գետին ափը տարածուած արտերը կը բաղկանան կրային, գաճային հողերու խառնուած գոյչ կաւի եւ փտած բոյսերու մնացորդներուն հետ, որոնք տակաւին փայտաքար (lignite) չեն։ Այս կաւը եթէ զտուի, արհեստի կաւ (argile plastique) մը կուտայ։ Այս խաւերը կը ներփակեն ջրային պորտեր, որ ճահճային վիճակի մէջ կը պահեն այդ արտերը, զրկելով զանոնք հերկելի հողի յատկութիւններէն։

Անշուշտ այս բանը փորձառութիւնով ըմբռնած էին հնդրակատար վանքի հոգաբարձուները որ անցեալ տարի արտին մէջտեղէն պեղել տուին, որպէս զի ջուրերը քամուին։ Այս ջրաքամութեան (filtration) հետեւանքը չատ օգտակար է. փտած բուսահողերը որ կաւին հետ անթափանց խաւ մը կը կազմէին, պիտի չորնան, փոչիանան, խառնուին բլուրներէն իջած աւազին հետ. անկէ յետոյ կը մնայ հողը խորունկ մը վարել կրահողերը դուրս հանելու համար ու այս տարբեր զանգուածներէն գերազանց բուսահող մը յառաջ կուգայ։

Աւելի բլուրները որ միեւնոյն ուղղութեան վրայ կը գտնուին գէպ ի արեւելք, միեւնոյն հողերէն կը բազկանան, փոչիացած սիլիկի (silice amorphe) հետ խառնուած։

Զուիչ արհեստաւորները այս հողէն կը չինեն այն հնոցներն ու կաղապարները որոնց մէջ արոյրը պիտի հալեցնեն կամ կաղապարեն, օգտուելով գաճահողի (sulfate de chaux) անտարբաղադրելի եւ սիլիկի անկէդ յատկութիւններէն։

Գ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

(*) Այս բերդին համար կարծիք յայտնուած է թէ Մեծն Ալեքսանդրէն չինուած է. սխա՛լ կարծիք, զոր ապացոյցներով հերքելու տեղը չէ հոս. Ալեքսանդրի քաղաքական ուղղութեանը համաձայն եղողները արդէն պիտի չընդունին զայն։ Մինակ սա չափ ըսեմ որ անոր ծագումը տեղական է եւ թէ Ք.ծդ դարուն վերջերը վերաչինուած է Արաբացիներու ձեռքով։ Այս թուականէն յետոյ Բաղէշի անունը կը սկսի լսուիլ. Ժ.րդ դարուն արդէն ծաղկած քաղաք մըն էր, Միջագետքի ու վերին գաւառներու վաճառականութեան կարեւոր կեդրոն մը, Խարզանի Սրզն քաղաքէն յետոյ։

ԼՈՒ, ՄԼՈՒԿ ԵՒ ՈՋԻԼ

Պ. Արման Լէրից բոլոր զգուելի ապականութիւններուն վրայ չահեկան ուսումնասիրութիւն մը ըրած է վերջերս, որուն մէկ մասը կը ներկայացնենք այստեղ։

* * *

Զափազանցութիւն ըրած չենք ըլլար եթէ ըսենք թէ լուին խայթուածքը ամէնուն ծանօթ է. այդ խայթուածքը չատ աւելի ցաւագին է քան թէ անոր յաջորդող քերուըտուքը։ Այն պզտիկ ու սոսկալի կենդանիին խողովակային լեզուին երկու կողմը սղոցի ձեւ ու բաւրակ մէյմէկ կզակ կան. բերնին բոլոր մասերը ծծելու յարմարող ձեւ մը ունին. բայց լուն աւիղցիկով չի ծծեր, ծծելիք տեղը կ'ընտրէ։ Երբեմն մեր կոշտ ու հաստ մորթին դէմ ալ կը յարձակի, իր սղոցներուն սայրերը կոտրելը աչքը առնելով. բայց դէմառդրաբար տզոց եւ կանանց փափուկ ու բարակ մորթը կը փնտռէ։ Նոյնպէս նախամեծար կը համարի անօթի մնալ քան թէ լուսնոտութենէ բռնուած մարդիկը խայթել եւ երբեք դիակի մը կամ հոգեւարքի մը չի մօտենար։ Մաքուր արիւն կ'ուզէ եւ գեղեցիկ մորթերու վրայ եղած ատենն է միայն որ ուրախութենէն կը ցատքռտէ։ Թաթերը մուր, երկայն եւ ցատքելու կատարելապէս յարմար են. այս երկու հազարորդամեթր երկայնութեամբ փոքրիկ կենդանին չատ անեղամ մէկ մեթրէն աւելի մեծ ոստումներ կ'ընէ։

Հաւկիթները կ'ածէ մութ տեղուանք, աւելին չտեսնուած կողմերը, աղտոտ ճերմակեղէններու մէջ։ Իր ածած 12 ճերմակորակ հաւկիթներէն դուրս կ'ելլեն պզտիկ ճերմակ որդեր, որոնք իրենց պատեանին մէջ ձեւափոխուելով՝ դուրս կ'ելլեն անկէ լու եղած եւ տասնմէկ օրէն իրենք ալ կը սկսին հաւկիթ ածել։ Լուն ամբողջ աշխարհի մէջ կայ, ամենէն չքեղ ապարանքին, ինչպէս նաեւ ամենէն աղտոտ խրճիթին մէջ։ Սարիկա արեան ծարաւի անհամար բանակ մըն է, որմէ ազատելու միակ գործնական միջոցը սա է. նախ կնիկէ մը գաս առնել, յետոյ զինուորական ռազմագիտութեան օրէնքներուն համեմատ հալածել զայն, բութամատին եղունգովը եւ ցուցամատին մատնամսովը բռնել այն փոքրիկ կենդանին եւ երկու բութամատերու եղունգներուն մէջտեղ աղէկ մը սեղմել մինչեւ որ կատարեալապէս մեռնի ան։

«Կրթուած», «զիտուն», «աչխատող» լուեր կային արդէն 1634ին. մարդ մը այն ատեն ալ, այսօրուան պէս, ամենուն ցոյց կուտար 4 լու, որ կառք մը կը քաչէին, երկու լու, որ իրարու հետ կը մենամարտէին, ուրիշ մը որ հոլչն ջուր կը քաչէր եւն։

Այսպէս լու մը աչխատելէ եաքը, զանոնք վարձատրելու համար, մարդը թեւին վրայ կը չարէ զանոնք, ուր կատրեալ ախորժակով կ'ուտեն ու կը խմեն։

* * *

Մլուկը չատ աւելի զարչելի ու աղտոտ կենդանի է եւ անոր անունը բաւական է մարդուս քիթը անհանգիստ ընելու։ Անոր գեղին ատեններով ծածկուած կարմիր կամ բաց թխագոյն մարմինը, առաջի կարգ անցած տափակութիւնը, խորամանգութիւնը, մանաւանդ չուրջը տարածած գարչելի հոտը ընդհանրապէս դէչ աղդեցութիւն կ'ընեն մեր ջիղերուն վրայ։ Ցերեկը մարահալով կ'անցընէ եւ դիչեր եղածին պէս՝ կը սկսի որսի։ Ո եւ է արգելք չի կասեցներ զինքը, եւ չի վախնար առատաղէն ինքզինքը վար նետելով, գալ իր սուր ցուռկը մխել մեր մարմնին մէջ եւ թողուլ հոն տեսակ մը լորձնային հեղուկ, որ չատ բորբոքիչ է։

Ամենափոքր չարժում մը իմանալուն պէս՝ կը փախչի, բայց չուտով կը վերադառնայ։ Մարտ, մայիս, յուլիս եւ սեպտեմբեր ամիսներուն մէջ 50 հատ կիթ կ'ածէ եւ անկէ ետքը ընդհանրապէս կը սատկի։ Օդերը տաքնալուն պէս՝ հաւկիթները 5-6 օրուան մէջ կը բացուին եւ ձագերը կը սկսին անմիջապէս սքանչանդ փնտռել։ Երբեք յուսալու չէ որ կարելի է մլուկները ամբողջապէս ջնջել. միջատասպան փոչին, ծծմբայրին

ՅԱԿՈՏՆՈՒ ԿՈՂՏԿՏ

ՂԵՎԵՓՈՂՈՄ ՅԵ ՀԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԻ

ՆՅՈՒՍՈՒՆԿՈՎՈՒ ՎՍԿՅԱ

Ամպրոպային ոչխարն էին տանում ցնցոտիներով ծածկված, ոտքերը՝ կոշիկներով, որոնց ներսից ոտքերի մատները դուրս էին ցցվում։ Ոչխարները ոտքերը ցեխի մեջ էին խրում, ամպրոպից վախենում էին, ուստի հովիվը ստիպված էր լինում նրանց ետևից վազել։ Հովիվը ոտքերը ցեխի մեջ էր խրում, ամպրոպից վախենում էր, ուստի ոչխարների ետևից վազում էր։

Ամպրոպը ոչխարներին ու հովվին հասավ Ֆրանսիայի Ռոշֆոր քաղաքի մոտ։ Ամպրոպը հասավ, ոչխարները կանգ առան, հովիվը կանգ առավ։ Ամպրոպը հասավ, ոչխարները կանգ առան, հովիվը կանգ առավ։ Ամպրոպը հասավ, ոչխարները կանգ առան, հովիվը կանգ առավ։

— Ո՞վ, ասում է, այդ հովիվը, որ ոչխարներ է արածեցնում ամպրոպի ժամանակ։

— Ես եմ, պարոն, ես եմ, ես եմ, ես եմ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՈՒՂԵՐՁԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու նախագահ Վուտրօ Ուիլսընի ուղերձը Կոնկրէսին, որ կարդացուեցաւ Դեկտեմբեր 2-ին, կը պարունակէ հետեւեալ կարեւոր կէտերը.

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ ներկայ պատերազմին մէջ չեզոք մնալով հանդերձ, ամէն կերպով կը ջանայ օգնել Եւրոպայի ժողովուրդներուն, որոնք կը տառապին պատերազմի ահաւոր հետեւանքներէն։ Ամերիկա կը ցանկանայ, որ պատերազմող կողմերը իրենց պահանջները յայտնեն, որպէսզի հնարաւոր դառնայ հաշտութեան բանակցութիւններ սկսիլ։ Ամերիկա կը կարծէ, որ ժամանակը հասունցած է, որպէսզի պատերազմող կողմերը իրենց նպատակները յայտնեն

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԻՐԻՆԿ ԿԱԼԱԹԱ

ԲԱՑՈՒՄՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԶԻՒՂԻՆ

Արանց համար չափու վրայ շինուածի չափ վայելուչ հագուստներու

LA ROYALE BELGE

ԱՆԱՆՈՒԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Հաստատեալ ի ՊՐՈՒՍԻԱ

1853 Փետրուար 17 թուակիր ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ

Ընկերութեան դրամագլուխ		Ժրանիֆ	3,000,000
Գահեստի գումար 31 դեկտ. 1894		»	11,013,050.01
Երաշխաւորութեան գումար 31 դեկտ.	1894	»	14,013,050.00
Ապահովեալ դրամագլուխ մինչ 31 դեկտ.	1894	»	140,823,145
Վճարեալ » » 31 »	1894	»	27,885,426
» տարեթոշակք » 31 »	1894	»	5,858,824

Ընդհանուր գործակալութիւն ի Կ. Պոլիս.

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ՄԻՀՐԱՆ ԳԱԼՖԱՅԱՆ Տնօրէն Թուրքիոյ և Եգիպտոսի գործակալութեանց, ի Կ. Պոլիս, Գահէհ Ֆաքուլ, Ռումելի Բալա խան թիւ 9 և 10։

ՏՈՔԹԷՕՐ Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

(ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ԹՈՒՄԻՆ 1852)

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենատաժանի ցաւած ակռաները ձկ ան-ցաւ վայրկեանապէս կը լեցնեն, ցաւով դէմել և քաշուած վէրքերանալ։

Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճարպիկաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, գէմէն յետաքրքիր, (ըստ տարիքի) ծամելընդի և ազատ արտասանելընդի երաշխաւորեալ։

Սկզբնէն կոչուած բերնի հիւանդութիւն, երկար այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքծանի մը միջոցաւ առանց ցաւի առամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-փողոց Բերա, Նանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըպալքճեանց դէմն։

Գաւարգիեղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 նոր բացուած Արիսովելի փողոց ամէն օր։

Ը. Գ. Հաւատարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնաբուժներու՝ ձմեռները կիրակի օրն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին։

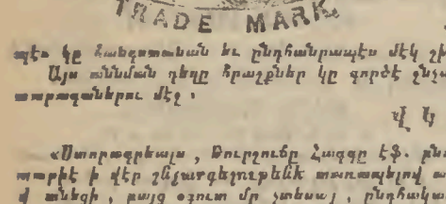

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, շնչի կարճութեան. շնչառգելութեան դէմ եւ այլն

Այս Ջանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն մը ունի անմիջապէս ախտին հարբուխը, Հազը, կոկորդի ցաւը գործարկելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։

Կոկորդի անձայնոյ խոխոտումներով գիշեր ցերեկ ձանջացող եւ իրենց հանգիստը կորսնցնող անձինք անմիջապէս կը հաւատանան եւ ընդհանրապէս մէկ շիշը բաւական է հիւանդութիւնը բուժելու համար։

Այս տեսակ դեղը հրաշքներ կը գործէ ընչարգելութեան, հիմնցած հազի, էնգլիւէնցայի եւ ասթմայի տարազներու մէջ։

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

«Ստորագրեալս, Թուրքուեը Հազգը էֆ. ընակեալ ի Գոլիս, Տօլմա-պահչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 45 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով ամէնէն համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ տակ ի տնեցի, բայց օգուտ մը չտեսայ, ընդհակառակն հիւանդութիւնը օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիք չէի գիտեր, երբ դիպուածաբար քանի մը բարեկամներ խորհուրդ տուին ինծի որ դիմեմ Գալաթա, Վօյվոտա ստրի պառակաւորին քով Թիւ 95-97 Ֆ. էֆ. Քարուանայի անգլիական վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ երեք ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զգալի եմ ատոր ակնարկելը մարդասիրական պարտք մը կը համարիմ ինծի։

Ը. Գոլիս, 4 ապրիլ 1892

Ստորագրեալ ԷՍԱՍ ՀԱՖԳԸ

Ընդհ. Մխիթարեանց Էմմոնա Քարուանայի անկ. վաճառատունը Գալաթա, Վօյվոտա փողոց, Թիւ 95-97 պէտք է ունենայ նաեւ բոլոր յաւելուածները եւ դեղագործուածոց քով։

ՐԷՑՆՕԼՏԻ ԿՈՒԹ ՍՐԷՍԻՖԻՔ

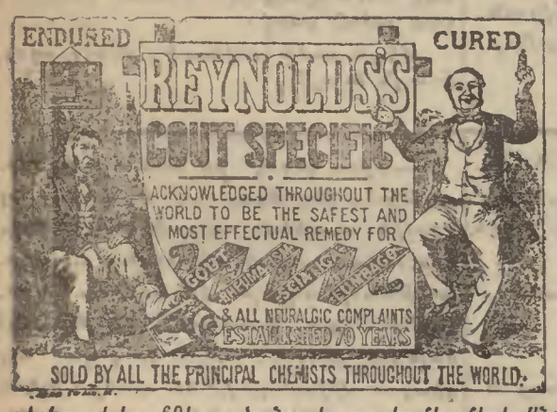

Կը բուժէ կաճուածը, յօդացաւերու, կոդացաւը եւ բոլոր ջղային ցաւերը։ Ամբողջ աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղը ճանչցուած է կաճուածի, յօդացաւի, կուզացաւի դէմ։ Մէկ անգամ առնելը բաւական է քանի մը ժամուան մէջ զգալի ապրումի մը դառաց բերելու համար։ Մեծամեծ բժիշկներ ստատիկ կը յանձնարարեն զայն։ Լոնտրացի նշանաւոր Տր. Տէյվ կը գրէ. «Քիչ մը ատեն Րէյնօլտի Կուզ գրգռիչիը տուի հիւանդներուս եւ կը փութամ ըսելու որ միշտ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը հաստատեմ որ ասկից շատ ձանկագին ու ազդեցիկ դեղ մըն է»։

ՀՐԱՇԱՆԴ ԳՈՐԾԱՆՈՒԹԵԱՆ.— Գէաց է անոնք փորանց, պառկելէ անմիջապէս առաջ ու առանց խառնուրդի խմել զայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւաբար գիշերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։

Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու շիշերով կը ծախուի մեր թուրքիայի միակ ներկայացուչին Իշխան ՅՈՒՆ ՔԱՐՈՒԱՆԱՑԻ անգլիական ընդհանուր մեծարանոցը, 95 եւ 97, Եիւքսէք Քալոերըմ, Վօյվոտա Գալաթա Շիշլիի Թրամվայներու կայարանը պահականոցին քով։

ԾԱՆՕԹ.— Սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական ու ամերիկեան գիշերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։

ANCRE ԱՆՔՐԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵՆԱՑԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆԸ. ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐԸ

ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՋԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

Տուողական դրամագլուխ 133 միլիոնէ աւելի	1871էն մինչեւ 93 վճարեալ գումար 206 միլիոն

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պրն. Կոմս Իմմոն Ձիչի, կայս. եւ արք. խորհրդական, Նախագահ
» Բոասլֆ Հոյօս դեր-Նահապետ.
» Ռոչֆ Հոյօս կայս. եւ արք. խորհրդական
» Քօլման Նաքօ » » » »
» Անթուան Բրօքէյ ա'Օպթէն
Թէօտոր Բօնկէն
Ժան ալ Վէնինկ-Ինկէնհայմ
Գլխաւոր գործակատար fօմիսեր
Գ. ԺԱՆ ՄԻՒՆՐ. Կայս. եւ արք. Ճախարարական խորհրդակից
Հնդ. գործակալ ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏ
Տնօրինութիւն Բերա, Թիւնէլի Հրապարակ. Մասաք օղլուի տունը
Գլխաւոր գրծկլ.— Միհրան Տէր Ներսէսեան, Գօճաման Օղլու խան Թ. 7, Կ. Պոլիս։

ՈՐՈՇ ԳԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ս. ՇԹԱՅՆ

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

ԱՐԱՆՑ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ

ԱՄՐԱՆ ԵՒ ՁՄԵՌՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

Մեծ եւ յարատեւ մթերք հագուստներու

ԱՐԱՆՑ, ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԵՒ ՏՂՈՑ

ԻՆՁԳԵՍ ՆԱԵՒ ՏԻԿՆԱՆՑ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴԱՑ ՀԱՄԱՐ

ԱՄԵՆԱՄԵԾ ՄԹԵՐՔ

ԸՆՏԻՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՒ, ՁԵՒ ԵՒ ՕՐԻՆԱԿ ՎԱՅԵԼՈՒՁ

Վերջին ծայր աժան

Վաճառում ՈՐՈՇ ԳՆՈՎ մեծ վաճառատանց մէջ

ԿԱԼԱԹԱ

Փարաքէօյի հրապարակ, 20, Մեծ վաճառատուն Պօրսայի եւ Եէնի-Ճամի փողոց, 8, Թիւնէլի քով.

ՍԹԱՄՊՈՒԼ

Իր նոր վաճառատունը, Մեծ փողոց Պահչէզաբուի, 61 կամուրջի մօտ

ՈՐՈՇ ԳԻՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐԿԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Բերա, Թիւնէլի Հրապարակ, թիւ 4

ՍՆԴ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ ԱՄԲՈՂՋ ԿԱՀ ԿԱՐԱՍԱՆՑ

ՍԵՂԱՆՍՏԱՆ, ՆՆՋԱՍՆԵՂԻ, ՊԱՀԼԻՃԻ ՀԱՄԱՐ ԻՒՑԱՅՆ։

Օրոցներ, արտռեներ, աւկոյիներ, հայելիներ, ճաոեր, ժամացոյցներ, արեւելեան գորգեր եւ այլն։

ՍԻՄԿԷՐԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Վաճառում կանխիկ եւ ապառիկ շաբաթական վճարումներով

ԾԱՆՕԹ.— ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ ՄԱՆԱՒԱՒԻՂ ՁՈՒՆԻ

Alcool de Menthe	Eau de Mélisse
ԱՆԱՆՈՒԽԻ ԱԼՔՕԼ	ՄԷԼԻՍԻ ՋՈՒՐ

ՊԵՆԵՏԻԿՏԵԱՆ ԿՐՕՆԱՒՈՐԱՑ

ՖԷՓԱՆԻ ԱՒԲԱՑԱՐԱՆԻՆ (Ֆրանսա)

ԲՂԼՈՐ ՆՄԱՆՕՐԻՆԱԿ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ

Պենետիկտեանները ամենուրեք իբր զովացուցիչ ըմպելի կը գործածուի, համաձայնութիւնը կը դիւրացնէ. իր զօրացուցիչ ազդեցութիւնը հոգեկան ուժն ու եռանդն հզօր պահպանողական է։

Մինչեւ այսօր գործածուած բոլոր քացախներուն կամ արդուզարդի իրերուն տեղ կրնայ գործածուիլ գերազանցապէս։

Պենետիկտեանները Մէլիսի չուրին աքանչելի յատկութիւնները գլխաւորաբար նշանաւոր են՝

Կամուածի, անգամալուծութեան գլխու պտոյտի սրտի ճնշումի, նուաղումի, գլխու ցաւի, անմարսողութեան, ծոծէ բռնուելու, հիստերայի դէմ եւայլն։

ամէն տեղ լիքի վաճառատեղեր ունի։ Ուստի հիւանդները պարտաճանաչութեան պակասութեան մը Նեղացան եղածներնիս ուղղակի ատոնցմէ ստանան։

ՋԱՐՄԱՆԱԼԻ ԵՒ ԱՅՍ ԵՐԿՐԻՆ ՄԷՋ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Նման դէպի մը, որ գիշեր ցերեկ կը կողոպտէ մեզ, այս հիւանդութիւնը մեր վրայ կը յարձակի ծանկարար։ Անկէ բանաւոր կերպ կարծքերնուն եւ կողերնուն մէջ, երբեմն ալ կռնակին ցաւեր կ'իմանան. Ջանգրայի եւ քնանալու պէտք կը զգան. իրենց քընկին հաճը կէշ է, մանաւանդ առաւօտ։ Ականջին տեսակ մը մռմռացիկ քաղով կը ծանկարի։ Ախորժակ չունին։ Հիւանդը ըստ ամենքին վրայ ծանր բան մը կը զգայ, երբեմն ալ տեսակ մը սկսորութիւն։ Աչուըները մռայած են, ձեռքերն ու ոտքերը քարացած։ Քիչ մը ժամանակ հոգը հազ մը կը սկսի, նախ չոր բայց քիչ քիչ կանաչ մողասալ խառն։ Ցետոյ կը սկսի դիւրաբերբոք, բարկացնու, նեղսիրտ ըլլալ։ Եթէ մէկէն ի մէկ ուտք կելլէ, գլուխը կը դառնայ, Փնդութիւն կ'ունենայ. երբեմն մարդը կը տաքնայ ու կը չորնայ. արիւնը կը թանձրանայ ու կը դանդաղնայ, աչքին ճերմկուցը դեղնորակ գոյն մը կ'առնէ. մէկդի կը քաշուի։ Ատոր կը սկսի կերածը փոխել, որուն կը յաջորդեն ուժի բաբախումներ. տեսողութիւնը կը սկսրանայ, ինքզինքէ յագնած ու սկար կը զգայ։ Կ'բսաւ թէ ժողովրդեան մէկ հրբերը այս հիւանդութեան մէջ ձեւէն վարակուած է։ Բժիշկները չատ անգամ սխալած են անոր բնութեանը վրայ։ Ոմանք լեարդի հիւանդութիւն կարծած են, ոմանք անմարսողութիւն, ոմանք փայծաղի հիւանդութիւն եւայլն. բայց անոնց դեղերը երբեք չեն յաջողած։ Հիմայ գտնուած է «Մայր Սիկելի Բուժիչ Օշտակը», որ այս հիւանդութիւնը կատարելապէս կը բուժէ կեղծերէն զգուշանալ։

Կր ծախուի Նիւքսէք Գալաթրըմ, Վօյվոտայի քով Թիւ 95 եւ 97 Թուրքիոյ համար միակ գործակալ Ֆ. Լուսան Գարաուանայի անգլիական ընդհ. մեծ վաճառատան մէջ։

ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ

ՄԻՆԱՒՆ 12է 20 դրշ. Ը 10 դրշ.
ՔԱՌԱՒ ՎԻՃԻՒ » 30 » » 20 »
ՔԱՊԻՒՆԻ » 60 » » 40 »
ՐՈՄՊՈՒԱ » 80 » » 50 »
ՓՈՒՏՈՒԱ » 90 » » 60 »
ՍԱԼՈՆ » 140 » » 90 »

Թղթակիներու համար մարդ մը գոլուխ 5 դր. բաւելուծ

ՈՐՈՇ ԳԻՆ

THE PATRIOTIC

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԴՐՈՒԱԾ Ի ՏՐԻՊԱԼԻ ԵՒ ԿԱՅԱԶՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Հիմնուած ի Տրիպոլի 1824ին

Հաստատեալ կապիտալ	1,500,000 ոսկի.
Գահեստ	200,000 »
Ապահովագրութեանց գումար	800,000 »

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՏՐԻՊԱԼԻ 1824ին

ՀԱՅԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՍՏՂԱՅԻՆ ՀԱՏԱՈՒՍ

Ս. Փ.

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1896

ՆԱՀԱՆՋ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 14

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հատուածք Օրացոյց. — Վիճակագրական գիտելիք. Ցուցակ Օսմ. Սուլթանաց, Ազգային Կայսերական Գալատան, Նախարարք Բ. Դրան, Մեծ Պաշտօնատարք Մայրաքաղաքիս, Հրամանատարք բանակաց, Կուսակալք նահանգաց, Ցատուկ Կառավարչութիւնք, Ցատուկ Կառավարեալ երկիրք, Օսմ. Դեսպանք և Նուիրակք յօտար երկիրս, Դեսպանք, Նուիրակք և Հիւպատոսք օտար տէրութեանց ի Կ. Պոլիս, Հայ առաջնորդարանք և Պատմական Օսմ. Տէրութեան Հայրապետութիւն Հայոց, Ազգ. Կեդրոնական վարչութիւն, Պատմական Պատրիարքարան, Պատրիարքութիւն Ս. Երուսաղէմ, Առաջնորդութիւնք Թուրքիոյ, Կաթողիկոսութիւն Ագթամարայ, Հովուութիւնք, Թաղօրայք Կ. Պոլսոյ, Հայ Կաթոլիկ հասարակութիւն, Հայ Բողոքական հասարակութիւն, Օտարազգի Պատրիարքութիւնք և Ազգապետք, Բարեգործական և կրթական հաստատութիւնք, Բժիշկք քաղաքական և գինուորական, Փաստաբանք. Տատիւտար Ծանօթագրութիւնք. — Օսմ. Միջազգային Զղջատարութիւն, Օսմ. Ներքին Զղջատարութիւն, Սակագինք Օսմ. Զղջատարութեան, Կանոնագիր հեռագրութեանց Եւրոպական և Ասիական Թուրքիոյ, Սակագինք հեռագրութեանց, Կանոնագիր դրոշմաթղթի, Սակագինք դրոշմաթղթի. Բազմազան և տեսակէտ գիտելիք. Մանուցմունք

ԳԻՆ 2 ԴՐՇ.

ՊԱՏԻ ՏԱՐԵՑՈՅՑ

ՀԱՄԱՌՈՏԱԳԻՐ (SYNOPTIQUE)

1896

ԿՐ ՊԱՐՈՒՆԱԿԻ

Տանէրկու ամիսներու համայնացոյց պատկերը, 40×55 սանթիմէթր մեծութեամբ բարձրի վրայ, Տօներ, Օդոց գուշակութիւնք, Ներքին կայսերական Վեհապետներու ծննդեան եւ գահակալութեան տարեդարձներն եւն. եւն. որոն մէկ տեղը դրուած է 366 երեսէ բաղկացեալ պատի օրացոյց (պլոք) մ'ալ։

ԳԻՆ 3 ԴՐՇ.

Թէ Ընդհարձակ եւ թէ պատի Տարեցոյցները կը կրեն Ազգ. Հիւանդանոցի գրասենեակն. կը ծախուին բոլոր գրավաճառաց խանութներն ալ։

ՀԱՅԱՍԱՆԿԱՏ ՉԱՏԱՐԱՆ — ՀԱՅԱՍԱՆ

Իսկիւտար, Տէմիրճիբաշի խաչը 9.

Սոյն լուսանկարչատան մէջ ամենայն խնամքով կը պատրաստուին մեծադիր կենդանագիրներ (agrandissement), էքսէնօլիէյէ եւ մանաւանդ խիտ ճարտարութեամբ ԳՈՒՆԱՒՈՐ կենդանագիրներ, զոր իրաւունք ունի ձի առնելու ամէն յաճախորդ որ ... պատկիր կ'առնէ։

Գործատան կատարելութեան համոզուելու համար բաւ է անգամ մը օրինակները աչքէ անցընել։